

Centenar România, Centenar Părintele Galeriu

Volum alcătuit de
Conf. Univ. Dr. **Argentina Grămadă**

Cu o prefață de
Pr. Prof. Univ. Dr. **Vasile Gordon**

SUMAR

Prefață: „Et in Arcadia ego!”

Și eu am fost ucenicul/ucenica Părintelui Galeriu 7

„MISIUNEA NOASTRĂ” (1945) 11

PROPOVĂDUIND „ÎN VIUL VIEȚII” (1973-2003)..... 19

II.1 Unitatea Bisericii ca așezare spirituală 21

II.2 Biserica Sfântul Silvestru a fost întreit mărturisitoare,
adică deopotrivă dizidentă, oponentă și rezistentă..... 23

II.3 Părintele Constantin Galeriu prețuia memoria marilor
bărbați care au luptat pentru unitatea de credință și neam.... 29

II.3.1 Părintele Constantin Galeriu: despre Neagoe Basarab ..29

II.3.2 Părintele Constantin Galeriu și Sfântul Nifon..... 31

II.3.3 Sfântul Voievod Neagoe – Domn al culturii românești 37

II.3.4 Sfântul Calinic de la Cernica (1 octombrie 1798 – 11
aprilie 1868) – factor activ al Unirii din 1859 41

II.3.5 Unirea prin credință: Părintele Galeriu
și Sfântul Ioan Gură de Aur 46

II.3.6 Sfintele moaște: „materia nu se mai supune firii” 55

II.4 Unirea prin cultură 59

II.4.1 Sensul vieții monahale 60

II.4.2 Părintele Galeriu și Universitatea..... 63

II.4.3 Părintele Galeriu – ora de religie în școală!..... 66

II.4.4 Părintele Galeriu și Mihai Eminescu 67

II.4.5 Eminescu și Catedrala Mântuirii Neamului..... 69

II.4.6 Părintele Galeriu și clasicii noștri 70

II.5 Unirea prin Jertfă 74

II.5.1 Anul 1918..... 75

II.5.2 Jertfa Brâncovenilor este jertfa martirică pentru credință și neam	78
II.5.3 Jertfa. Mărturisitori români în temniță cu Hristos	79
II.5.4 Anul 1989: de la „Mielul e înjunghiat de la întemeierea lumii” la „Mielușei jertfiți pentru libertate”	82
II.5.5 Părintele Galeriu și biserica martirilor	84
II.6 Unitatea prin credință	92
II.6.1 Părintele Galeriu și mănăstirea.....	92
II.6.2 Părintele Cleopa și Părintele Galeriu	93
II.6.3 Dorul Părintelui Galeriu pentru mănăstire nu s-a ostit nici la bătrânețe.....	102
II.6.4 Canonul Părintelui Galeriu.....	103
II.7 Părintele Galeriu și pomenirea înaintașilor, „vase alese” care au contribuit la unitatea prin știință și cultură	104
II.7.1 Părintele Galeriu și Mircea Eliade.....	105
II.7.2 Părintele Galeriu și Ioan Mircea	106
II.7.3 Părintele Galeriu și Nicolae C. Paulescu	108
II.7.4 Părintele Galeriu și Max Picard.....	109
II.7.5 Părintele Galeriu și Bassarabescu	110
II.7.6 Părintele Galeriu și Petre Țuțea.....	111
II.7.7 Părintele Galeriu și Nicolae Steinhardt	113
II.7.8 Părintele Galeriu și Constantin Dulcan	114
II.7.9 Părintele Galeriu și Părintele Stăniloae.....	115
II.8 Prezența Părintelui Galeriu, prin absență în viața ucenicilor	116
II.8.1 Părintele Patriarh Daniel	116
II.8.2 Părintele Nicolae Bordașiu: „Părintele Galeriu era respectat și iubit, apreciat și ascultat!”	116
II.8.3 Părintele Vasile Gordon: „Cât de importante pot fi lucrurile aparent minore”	117
II.8.4 Părintele Gh. Holbea: „Profesorul Constantin Galeriu a fost un profesor eveniment”	120

II.8.5	Părintele Galeriu și <i>Lumea Credinței</i>	120
II.9	Părintele Galeriu este viu prin accentuarea importanței pe care o dădea cuvintelor memorabile.....	123
II.9.1	„Ce, Sorine, ai venit să mă ascuți oficial?”	123
II.9.2	Două morți, două învieri și trei judecăți	126
II.9.3	„Și nu ne lăsa deloc să cădem în ispită”	129
II.9.4	Duhovnici care aidoma sfinților comunică cu cei plecați.....	146
II.10	Din gândirea Părintelui C. Galeriu.....	154
II.10.1	Cunoașterea cea mai înaltă pe care oamenii o pot poseda este cunoașterea lui Dumnezeu	154
II.10.2	Pe ce pune accent Părintele Galeriu în predici?	160
II.10.3	Părintele Galeriu este prezent și model prin atenția cu care trăia evenimentele	166
II.10.4	Părintele Constantin Galeriu și copiii!.....	167
II.10.5	Vindecarea arborelui genealogic.....	171
II.10.6	Rugăciunea – darul cel mai de preț	176
	POMENIREA LUI ÎN NEAM ȘI ÎN NEAM	179
III.1	Parastasul de 40 de zile	181
III.2	Opt ani de la nașterea în viața cea cerească și veșnică a Părintelui Profesor Constantin Galeriu.....	182
III.2.1	Întâlniri drept prioniatoare cu Părintele Galeriu, care au schimbat vieți.....	182
III.2.2	„Urmarea Părintelui Galeriu: trăirea Ortodoxiei” ...	188
III.3	La nouă ani – „Părintele Galeriu ne-a schimbat viața!” ...	191
III.4	La zece ani de la plecarea la cer, lansarea cărții <i>Și eu am fost ucenicul/ucenica Părintelui Galeriu</i> la Biserica Sf. Parascheva și Sf. Genoveva din Paris.....	199
III.5	Comemorarea Părintelui Galeriu la Mănăstirea Oașa	205
III.6	Simpozionul „Remember Părintele Galeriu” – la zece ani de la mutarea sa la cer	207

III.7 Pomenirea Părintelui Constantin Galeriu la 13 ani de la plecarea sa la cer.....	214
III.8 Părintele Constantin Galeriu este peste tot!.....	216
III.9 Bucureștiul e plin de sfințenie	236
III.10 Informatica și Părintele Galeriu	240
III.11 Părintele Galeriu: „Mântuirea noastră trece prin sufletul aproapelui: să fim compătitori!”	241
III.12 Zilele de naștere, de nume și de plecare la cer ale Părintelui Galeriu sunt prilejuri de pioasă reamintire.....	243
III.13 Părintele Constantin Galeriu este grabnic ajutor și după moarte.....	245
III.14 Ducând Solia	247
<i>În loc de încheiere</i>	249
<i>Câteva repere bibliografice</i>	251
IMAGINI ȘI ILUSTRAȚII.....	255

Prefață

„Et in Arcadia ego!”

Și eu am fost ucenicul/ ucenica Părintelui Galeriu

Cartea de față ne apare ca un minunat florilegiu de pedagogie creștină, înmănunchind armonios atât rostiri antologice ale Părintelui Galeriu, cât și mărturisirile multor fii și fice duhovnicești despre Părintele Galeriu. Artizana cărții, distinsa profesoară Argentina Grămadă, una dintre cele mai atașate enoriașe ale Bisericii Sf. Silvestru, are mereu bucuria să rostească „și eu am fost ucenica Părintelui Galeriu...”, bucurie materializată și editorial, mai întâi în volumul *Și eu am fost ucenicul/ucenica Părintelui Galeriu* (Ed. Reproexpres, Valencia, 2013), iar acum în paginile volumului de față, care preia în mod fericit o bună parte din paginile celui dintâi. Expresia-mărturisire a devenit și titlul unui site special pe internet consacrat părintelui (<https://argentina-nagramada.com/site-si-eu-am-fost-uceniculucenica-parintelui-galeriu>), deosebit de util pentru toți cei interesați de personalitatea ilustrului profesor și duhovnic.

O mărturisire similară face și pictorul Sorin Dumitrescu, în volumul cu titlul inedit *Rock & popi. Carte de veghe creștină* (Ed. Anastasia, 1998), în cap. „Și eu am fost la Biserica Sfântul Silvestru...” (pp. 257-273).

Ambele mărturisiri (evident, nu singulare) ne poartă cu gândul la celebra sintagmă „Et in Arcadia ego! (Și eu am fost în

Arcadia!), care exprimă plastic și concis nostalgia după locurile și persoanele foarte dragi. Amintim, pe scurt, că în Peloponezul Greciei Antice se afla ținutul „Arcadia”, loc de întâlnire a poezilor, a scriitorilor și a diferiților artiști, în general. Cei care participau acolo, la întoarcere exclamau emoționați: „Καὶ ἐν Ἀρκαδίᾳ ἐγώ!”, cuvinte traduse în latină prin expresia „Et in Arcadia ego!”

În același chip, toți cei care ne-am bucurat de duhovnicia Părintelui Galeriu, de căldura harică a Bisericii Sf. Silvestru, dar și de profesoratul său pedagogic în Facultatea de Teologie, suntem fericiți să mărturisim cu glas tare: „Și eu am fost... *enoriașul, ucenicul, studentul, doctorandul...* Părintelui!”. Mai ales în acest an binecuvântat, 2018, când, prin rânduirea proniei cerești, comemorăm și centenarul Marii Uniri, și centenarul nașterii Părintelui, coincidență care a generat încă o expresie de mare frumusețe: „Părintele Galeriu – de un leat cu Neamul”.

Felicitări și mulțumiri doamnei profesoare, Argentina Grămadă, pentru această antologie creștin-ortodoxă, alcătuită cu dragoste, migală și recunoștință de smerită fică duhovnicească, dar și Editurii „Lumea credinței”, care confirmă și cu acest prilej atașamentul consecvent față de Biserica Neamului și față de slujitorii ei consacrați!

Preot Prof. Vasile Gordon
Facultatea de Teologie
„Justinian Patriarhul”
din București

CAPITOLUL I

„MISIUNEA NOASTRĂ”

(1945)

Părintele Galeriu este viu prin importanța pe care o dădea evenimentelor istorice din viața poporului român. „Eu sunt încreștinat că poporul român este un popor profund creștin. Temeiul moralei noastre este, deci, temeiul creștin. Dragul meu – îmi îngăduiți să mă pronunț așa față de dumneavoastră –, poporul român este un popor creștin din leagănul lui”¹. A cuvântat despre misiunea preoților în care era greu să îndrăznești. „A fi astăzi preot înseamnă a fi un adevărat erou. Într-o lume posedată de instinctul foamei și al reproducerii numai, pentru care economicul înseamnă tot și în urma unei propagande atee, chipul mesagerului lumii spirituale care este preotul apare ca ceva anacronic, ba chiar demn de ură și dispreț”².

În 1945, un tânăr preot avea curajul să pună în discuție la modul deschis, de pe pozițiile creștinismului social, câteva dintre principiile fundamentale ale bolșevicilor în domeniul religios care invadaseră țara. Tânărul se numea Constantin Galeriu.

„Când Părintele Galeriu își publica broșura intitulată *Misiunea noastră*, timpurile nu păreau atât de amenințătoare. Românii încă mai sperau că, după ani de dictatură și război, se va instaura pacea și democrația și în țara noastră. De altfel, era

¹ *Lumea Credinței*: „Vartan Arachelian în dialog cu Părintele Galeriu”, www.cuvantul-ortodox.ro/parintele-galeriu-10-ani/.

² „A fi astăzi preot înseamnă a fi un adevărat erou” – 1945 sau 2016? Părintele Constantin Galeriu, www.marturisitorii.ro/2016/08/10/a-fi-astazi-preot-inseamna-a-fi-un-adevarat-erou-1945-sau-2016-parintele-constantin-galeriu-despre-misiunea-noastra/.

timpul democrației în toată lumea, celelalte forme de guvernare fiind considerate caduce³ după prăbușirea regimurilor fasciste.

În plus, puterile victorioase se prezentau pe ele însele drept reprezentante ale democrației, iar URSS a căutat să joace un timp acest rol în țările care ulterior vor deveni sateliți ai Moscovei. Că lucrurile se vor lămuri foarte repede, aceasta este altă chestiune. Însă imediat după 23 august 1944 exista o efervescență, o căutare a drumului pe care trebuie să-l apuce societatea românească și, în particular, Biserica.

Conectați la spiritul vremii, preoții ortodocși din România au cunoscut bine reflecțiile contemporane pe tema raportului dintre creștinism și democrație. Asupra acestei chestiuni se oprește și Părintele Galeriu, încercând să aducă discuția la cazul concret al României. În puține rânduri, Părintele atacă concepția bolșevică despre raporturile dintre religie și știință și despre rolul social al creștinismului. Dovedind cunoștințe științifice deosebite, din domenii diverse, de la fizica atomică la biologie, Părintele Galeriu combate materialismul comunist, căutând să demonstreze prezența spiritului în natură. În consecință, contradicția dintre știință și religie devenea caducă, iar combaterea celei de-a doua nu-și mai avea sensul. Mergând mai departe pe firul raționamentului, tânărul preot ajungea la rolul social pe care trebuie să îl joace creștinismul.

Părintele Galeriu apreciază eforturile socialismului de a realiza fericirea oamenilor, subliniind însă limitele ideii de fericire în concepția socialistă.

El spune că „fericirea adevărată nu stă într-o senzație trupească, ci într-o nobilă delectare spirituală.

Dacă oamenii nu ar fi mai buni, cinstiți, iubitori, dreți, morali cu alte cuvinte, nu se poate vorbi de fericirea lumii.

³ Caduc – lipsit de trăinicie, <https://dexonline.ro/definitie/caduc>.

Aveți (oamenii politici) datoria de a prefăce omenirea, din păcătoasă, într-o lume spiritualizată.

Aceasta n-o puteți face decât prin Biserică, religie, morală, pe care vreți să le ignorați.

Iar dacă acceptați domnia spiritului, atunci cu ea vine un alt adagiu: existența lui Dumnezeu și apoi nemurirea sufletului”.

Recuzând vechile regimuri autoritare din România, Părintele Galeriu respinge în egală măsură și aberațiile ateiste ale comunismului, arătând că este posibilă o coabitare a regimului democratic cu creștinismul, fapt respins categoric de propaganda bolșevică.

Prin frumusețea expresiei și prin rigurozitatea demonstrației, *Misiunea noastră* este una din lucrările de referință în ceea ce privește „creștinismul social” în România. Părintele Galeriu a fost de altfel un admirator al lui Jacques Maritain și unul din promotorii de frunte ai operei acestuia în România.

Misiunea socială a Bisericii a devenit o constantă a preocupărilor lui Constantin Galeriu, raportată permanent la marea tradiție a Răsăritului, fapt exprimat prin remarcabila sa operă *Jertfă și răscumpărare*⁴.

Iată ce consemnează un alt autor cu privire la Misiunea noastră: „Deși la început ar părea condamnatibil pentru adeziunea sa la gruparea preoților ce trebuia să susțină zisele formațiuni democratice, prin manifestul său, Constantin Galeriu nu abdică în nici un fel de la crezul pastoral care trebuie să-l domine pe orice slujitor al altarului. El caută puncte comune între manifestarea politică și necesitățile societății de păstrare a principiilor morale în tiparul creștin.

⁴ George Enache, „Părintele Constantin Galeriu și «creștinismul social»”, 2009, <http://ziarulillumina.ro/parintele-constantin-galeriu-si-crestinismul-social-36955.html>.

Părintele Galeriu scria despre «dragostea între clasele sociale» că «preotul trebuie să împace doctrinele de partid și să le subtilizeze în spiritul evanghelic, ceea ce înseamnă politica lui Hristos»; că «Biserica trebuie să încreștineze partidul, să tempereze excesul și pofta de violență»; că «preotul este factor de legătură între clase, între intelectuali, muncitori și țărani», iar «intelectualii adevărați nu se mai lasă înșelați de eroarea materialistă», fiind de datoria lor «să colaboreze cu preoții la predicarea religiei morale» și că sunt «nebuni cei ce încearcă să creeze o lume nouă prin nimicirea celei vechi»⁵.

Astfel, în viziunea Părintelui Galeriu, „prin puterea misiunii creștine socialismul materialist se va subtiliza, încreștina”, ceea ce înseamnă „falimentul materialismului”. Era un discurs curajos într-un context politic încă dezorientat după schimbarea de la 23 august 1944 și presiunile crescânde venite dinspre factorul sovietic.

Discursul său nu a fost receptat în gruparea „preoților democrați”, deoarece majoritatea acestora erau preocupați să-și recicleze trecutul mai mult sau mai puțin pătat prin activitatea în diverse partide politice interbelice.

Ulterior, la 12 noiembrie 1949, Părintele Galeriu a fost arestat de Securitate, apoi condamnat la trei luni închisoare pentru ascunderea unui lider politic liberal din Prahova. Din acest motiv autoritățile s-au confruntat cu protestele credincioșilor de la Biserica Sfântul Vasile din Ploiești⁶. Păstoriții părintelui, dar și preoți, au întocmit un memoriu cu semnături pe care l-au înaintat autorităților.

⁵ Adrian Nicolae Petcu, „Părintele Constantin Galeriu la începutul regimului comunist”, www.fericiticeiprigioniti.net/constantin-galeriu/1786-pa-rintele-constantin-galeriu-la-inceputul-regimului-comunist.

⁶ Într-o notă a Securității se arăta cum „s-a produs o stare de spirit agitată în rândurile credincioșilor; inițial prin comentarii că preotul ar fi arestat și depus la penitenciar din cauza predicilor sale religioase. Această stare de spirit – se continua în document – s-a produs și în rândul credincioșilor din

În consecință, cei din Securitate propuneau sancționarea preoților de către autoritățile bisericești și „ducerea unei munci de lămurire” în rândurile credincioșilor. Totuși, Părintele a fost eliberat la termen din Penitenciarul Ploiești.

Un alt moment greu pentru Părintele Constantin Galeriu a fost în 1952. În celebra noapte a Adormirii Maicii Domnului, Părintele a fost arestat și trimis în ancheta Securității din Ploiești. Era acuzat pentru activitatea depusă în PNL Bejan, ca membru al delegației permanente în anul 1946. În fapt, activitatea politică se rezumase numai la participarea ca delegat la alegerile din 1946. Din acest motiv a primit o detenție administrativă de 60 de luni de muncă obligatorie.

Începând cu 16 ianuarie 1953 a prestat muncă obligatorie la colonia Peninsula – Valea Neagră de la Canal, apoi din 13 octombrie același an a fost mutat la centrul de triere Văcărești de la București. A fost eliberat la 23 octombrie același an, revenind în mijlocul familiei și al păstoriților săi de la Biserica Sfântul Vasile cel Mare din Ploiești⁷.

Harul cuvântului se revărsa de pe buzele Părintelui Galeriu asemenea Apostolilor, iar mișcărilor sale erau însuflețite de Duhul lui Dumnezeu, convins fiind că prima lui datorie era: de a propovădui Evanghelia (vestea cea bună) (...) că scopul ultim al vieții creștine e UNIREA sufletului cu Dumnezeu, sălășluirea lui DUMNEZEU în suflet”.

„Cu adevărat ești dăruit de Maica Domnului!”, îi spusese Patriarhul Teoctist după o predică care parcă electrizase întreaga asistență. Pentru cei care i-au ascultat predicile și mai ales pentru

comunele din județul Prahova, care în mod obișnuit veneau în fiecare duminică să asculte predicile acestuia”.

⁷ Adrian Nicolae Petcu, „Părintele Constantin Galeriu la începutul regimului comunist”, www.fericiticeiprignoniti.net/constantin-galeriu/1786-pa-rintele-constantin-galeriu-la-inceputul-regimului-comunist.

fii săi duhovnicești, ca și pentru cei care i-au cunoscut activitatea misionară, Părintele Galeriu a rămas un reper și un model al preotului creștin, „**preot emblematic al preoțimii**”, cum l-a numit Patriarhul Teoctist la împlinirea a 70 de ani.

Și iată că acum Andrei Pleșu, la zece ani de la mutarea la cer a Părintelui Galeriu, pune punctul pe i: „**modelul Părintele Galeriu**”.

„Se vorbește adesea, în lumea românească de azi, despre «absența modelelor». Evident, când vorbim de «absența modelelor», ne gândim la absența unor repere formative, capabile să stârnească emulație. Așa stând lucrurile, cred că părintele Galeriu ar trebui să devină un model al preoțimii românești contemporane. Modelul impune o învățătură, o *indicație* de gândire, comportament și stil.

Care este «lecția Galeriu»?

Mai întâi, un fermecător amestec de sobrietate și bună dispoziție. Dar hărnicia omiletică și iradierea Părintelui Galeriu, ca preot «de oraș», asaltat zilnic și de intelectuali pretențioși, și de oameni simpli, solicitat, clipă de clipă, de nevoile și interogația unei metropole policrome, de îndatoriri academice și civice diverse, rămâne un episod unic, ireductibil, din tabloul vieții spirituale autohtone.

Părintele Galeriu reușise și performanța de a fi mereu la curent cu veacul, fără a fi mai puțin respectuos cu tradiția.

Materia și subtilitățile credinței vibrau, în predica sa, cu firescul și cu intensitatea unei **proaspete experiențe de viață și de cunoaștere**⁸.

⁸ Andrei Pleșu, „Modelul Galeriu”, în *Dilema veche*, nr. 456, august 2013, p. 3, <http://dilemaveche.ro/sectiune/situa-iunea/articol/modelul-galeriu>.